

Retouradres: Postbus 10007, 8000 GA Zwolle

Regionaal Serviceteam
Jeugd IJsselland

Aan de Minister voor Rechtsbescherming
Sander Dekker
en
de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Paul Blokhuis
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Stadskantoor
Lübeckplein 2
Postbus 10007
8000 GA Zwolle
Telefoon 14 038
info@rsj-ijsselland.nl
www.rsj-ijsselland.nl

Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: DH/MV/BR2021<datum>
Behandeld door: M. Varwijk
Datum: 27 mei 2021
Onderwerp: Reactie op het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming
Bijlage: 1. Reactie uit IJsselland op het toekomstscenario

Geachte heren Dekker en Blokhuis,

Op 30 maart 2021 heeft u de Tweede Kamer het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming doen toekomen. Momenteel loopt de periode van consultatie. Vanuit de regio IJsselland geven wij graag een reactie op het voorgestelde scenario. In IJsselland bouwen wij samen aan een meer effectievere en efficiëntere aanpak en beschermingsketen, waarbij wij hulp en ondersteuning voor onze inwoners zo lokaal mogelijk willen organiseren en bieden. Wij maken deze stappen onder andere vanuit het Transformatiefonds Jeugd en het programma Geweld hoort nergens thuis.

In de regio IJsselland hebben wij het toekomstscenario met belangstelling gelezen en besproken, om te komen tot een gezamenlijke reactie op het scenario, waarin wij onze krachten bundelen. Onze reactie wordt breed gedragen door de elf gemeenten, de drie gecertificeerde instellingen (Jeugdbescherming Overijssel, Leger des Heils jeugdbescherming en -reclassering en de William Schrikker Stichting), de RvdK, Veilig Thuis IJsselland en het zorg- en veiligheidshuis IJsselland. Onze reactie wordt door de IJssellandse netwerkpartners medeondertekend, de landelijk werkende netwerkpartners sluiten formeel aan bij een eigen landelijke reactie op het scenario.

Wij onderstrepen de urgentie om de jeugdbeschermingsketen te vereenvoudigen en herkennen in zekere mate de genoemde uitdagingen uit het rapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd'. We zien echter ook dat deze uitdagingen zich niet overal in het land voordoen en bijvoorbeeld in mindere mate in onze regio IJsselland. Dit blijkt ook uit de tussenrapportage van de inspecties, waarbij IJsselland groen kleurde. Dit wil uiteraard niet zeggen dat we geen knelpunten hebben, alleen weten we dit binnen de regio IJsselland redelijk op te lossen.

In IJsselland onderschrijven wij de inhoudelijke gedachte van het toekomstscenario. Vanuit dezelfde inhoudelijke gedachtegang zijn wij in IJsselland gestart met het optimaliseren en het vereenvoudigen van het jeugdbeschermingsproces. Wij willen verstevigen en doorontwikkelen waar wij in onze regio mee bezig zijn om de jeugdbescherming o.a. effectiever en slimmer te organiseren. Uiteraard met name voor de mensen om wie het gaat: ouders/verzorgers en jeugdigen. Transparantie is hierbij ook een belangrijk uitgangspunt. Echter, voor ons is het onvoldoende duidelijk waarom en hoe een structuurwijziging (het komen tot één regionaal veiligheidsteam) een bijdrage levert aan de inhoudelijke en transformatieve doelen die we met elkaar beogen. We hebben ook zorgen over genoemde structuurwijziging. Bijvoorbeeld ten aanzien van behoud van expertise, onafhankelijk advies en meldpunt, borgen onafhankelijkheid en de rechtsbescherming.

Een structuurwijziging moet volgen op een inhoudelijke beweging die is ingezet en moet een middel zijn om een doel te behalen. De nu voorgestelde structuurwijziging lijkt daarom qua vorm voorbarig. In IJsselland geloven wij er niet in dat een structuurwijziging gaat helpen om de problematiek en de aanleiding van het toekomstscenario op te kunnen heffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het sneller en passender beschikbaar krijgen van de benodigde hulp (als één van de grootste knelpunten uit het rapport Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd. Samenwerken in een netwerk, een gezinsgerichte benadering en werken vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid zijn onder andere werkzame elementen als het gaat om een effectievere en efficiëntere jeugdbescherming. Bovenstaande maakt dat wij niet positief zijn over de voorgestelde structuurwijziging.

Wij doen de oproep om regionaal maatwerk/regionale ruimte te behouden. Zodat regio's verder kunnen ontwikkelen en kunnen verstevigen waar de afgelopen jaren op is geïnvesteerd. In IJsselland is een mooi proces te doorlopen om te komen tot een andere werkwijze binnen het jeugdbeschermingsproces. Deze werkwijze is ontstaan van 'onderop'. Er is met ouders en jongeren gesproken en daarna met de professionals uit de uitvoeringspraktijk. De werkwijze die hieruit voort is gekomen is erop gericht om het jeugdbeschermingsproces efficiënter, effectiever en transparanter te maken. Zowel voor ouders/verzorgers en jeugdigen als voor de professionals uit de uitvoeringspraktijk. Wij hebben er vertrouwen in dat deze werkwijze bijdraagt aan de inhoudelijke doelstellingen die ook in het scenario worden benoemd wat tevens maakt dat wij geen heil zien in een structuurwijziging.

Daarnaast zetten wij in IJsselland stevig in op de verbinding tussen straf en zorg. Op zijn minst zou de jeugdreclassering – en breder gezien het jeugd- en adolescentenstrafrecht – dan moeten worden betrokken bij het scenario. Naar ons idee wordt deze strafzijde onvoldoende betrokken in het scenario, wat niet ten goede komt aan de integraliteit die we beogen.

In het scenario zien wij wel een aantal kansen c.q. noodzakelijke veranderingen die nodig zijn. En een nadere uitwerking hiervan helpt om nog meer aan de inhoudelijke doelstellingen van het scenario te kunnen voldoen. De kansen die wij vooral zien, of sterker geformuleerd noodzakelijke veranderingen, zijn het voornemen voor de verplichte hulp aan ouders/verzorgers en kansen rondom privacy. Wij vragen uw aandacht hiervoor en wij roepen u op om dit verder uit te werken, zodat belemmerende factoren kunnen worden weggenomen. Dit ten behoeve van de uitvoeringspraktijk en daarmee voor de jeugdigen en ouders/verzorgers.

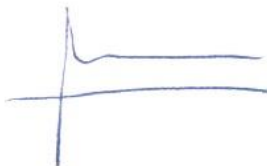
In de bijlage treft u onze volledige reactie, waarnaar wij u graag verwijzen. U treft eerst de samenvatting aan, waarna u vervolgens de uitgebreide reactie en goede voorbeelden uit IJsselland vindt. Met dit laatste hopen wij u te inspireren.

Tot slot nodigen wij u graag uit om op (digitaal) bezoek te komen in IJsselland, zodat wij onze visie en inzichten verder toe kunnen lichten en het goede gesprek kunnen voeren over het voorgestelde scenario.

Hartelijke groet, mede namens:

Alwin te Rietstap	Wethouder gemeente Hardenberg
Trijn Jongman	Wethouder gemeente Steenwijkerland
Ko Scheele	Wethouder gemeente Ommen
Bart Jaspers Faijer	Wethouder gemeente Ommen
Jan Uitslag	Wethouder gemeente Dalfsen
Frits Rorink	Wethouder gemeente Deventer
Ron König	Burgemeester gemeente Deventer
Marcel Blind	Wethouder gemeente Olst-Wijhe
Ton Strien	Burgemeester gemeente Olst-Wijhe
Gerria Toeter	Wethouder gemeente Raalte
Alwin Mussche	Wethouder gemeente Staphorst
Maarten Slingerland	Wethouder gemeente Zwartewaterland
Gerrit Knol	Wethouder gemeente Zwartewaterland
Geert Meijerink	Wethouder gemeente Kampen
Jan Peter van der Sluis	Wethouder gemeente Kampen
Ellen Rooijers	Directeur-bestuurder Veilig Thuis IJsselland
Ruud Brinkman	Bestuurder Jeugdbescherming Overijssel
Liesbeth Kleisen	Manager Zorg- en veiligheidshuis IJsselland

Michiel van Willigen,
Wethouder gemeente Zwolle
Voorzitter bestuur RSJ IJsselland en bestuurlijk overleg huiselijk geweld en kindermishandeling

Een afschrift van deze brief, inclusief de bijlage, is ook verzonden naar:
- *De Vereniging voor Nederlandse Gemeenten*

De reactie (bijlage) is ook ingediend via de internetconsultatie.

Reactie IJsselland

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming

Vooraf

Allereerst willen wij u danken voor de mogelijkheid tot het geven van een reactie op het voorliggende toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Vanuit de regio IJsselland maken wij hier graag gebruik van. Dit doen wij gezamenlijk vanuit de elf gemeenten, de drie GI's (Jeugdbescherming Overijssel, Leger des Heils Jeugdbescherming en -reclassering en William Schrikker Stichting), Veilig Thuis IJsselland, de RvdK en het zorg- en veiligheidshuis. Met al deze partners werken we in onze regio IJsselland intensief samen. Samen bouwen we aan een meer effectievere en efficiëntere aanpak en beschermingsketen, waarbij we hulp en ondersteuning voor onze inwoners zo lokaal mogelijk willen organiseren en bieden. Bij deze reactie hebben we ook ons regionaal cliëntenplatform betrokken (waar adviesraden en cliëntvertegenwoordigers in zijn vertegenwoordigd).

Hierna volgt eerst een korte samenvatting van onze reactie op het voorgestelde scenario.

De volledige reactie met nadere inhoudelijke onderbouwing en toelichting, volgt na de samenvatting. Ook inspireren wij u graag met een aantal goede voorbeelden vanuit IJsselland. Wij gaan er vanuit dat onze gehele reactie goed wordt betrokken in het vervolgproces en nodigen u van harte uit om op (digitaal) bezoek te komen in IJsselland.

Samenvatting

Aandachtig hebben wij het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming gelezen en besproken. Dat verandering in het jeugdbeschermingsproces nodig is, herkennen wij in IJsselland zeker en onderschrijven daarmee ook de genoemde urgentie. Dat is, net zoals voor het toekomstscenario, ook de aanleiding geweest om het jeugdbeschermingsproces in IJsselland te optimaliseren en te vereenvoudigen.

We hebben kennis genomen van de mooie voorbeelden (bijv. de pilots Utrecht en Amsterdam) die er zijn in het land, welke zijn gericht op het verbeteren van het jeugdbeschermingsproces. In IJsselland betrekken wij deze goede voorbeelden in de optimalisatie- en vereenvoudigingsstrategie die wij met elkaar beogen. Wij begrijpen en volgen dat het toekomstscenario dat voorligt op deze mooie voorbeelden is gebaseerd en inhoudelijk steunen wij het toekomstscenario. Wij streven uiteraard ook naar een effectiever en slimmer jeugdbeschermingsproces, waarbij transparantie voor jeugdigen en ouders/verzorgers ook een belangrijk uitgangspunt is. Alles moet ertoe bijdragen dat er duurzame resultaten in de gezinnen worden geboekt, vanuit een lerende cultuur.

Als we naar onze ontwikkelingen in IJsselland kijken en naar de voorbeelden die er zijn in het land, dan zijn we positief over de inhoud, maar niet tegenover de structuurverandering. Het is ons onvoldoende helder waarom een structuurverandering nodig is om te bereiken wat we inhoudelijk met elkaar beogen. Voor ons staat de inhoud voorop en zal vanuit daar een vorm moeten volgen. In het scenario lijkt de vorm wat voorbarig te zijn opgenomen.

Onze ervaring is dat de betrokken netwerkorganisaties na de decentralisatie in 2015 veel energie hebben gestoken in het goed neerzetten van hun eigen organisatie. Nu deze organisaties goed zijn gepositioneerd, merken we dat hun blik niet meer naar binnen is gericht, maar naar buiten. Om zo met elkaar een goede samenwerking te hebben en om jeugdigen en hun ouders die ondersteuning te bieden die zij nodig hebben. Met elkaar zijn we daar de afgelopen jaren in gegroeid en we groeien samen nog steeds. Wij zetten in IJsselland in op de transformatie in het gedwongen kader, waarbij wij inzetten op het versterken en behouden van de kennis en expertise bij de betreffende organisaties. Onze zorg is dat door institutionele wijzigingen veel energie van onze professionals naar de organisatorische veranderingen gaat en dit ten koste gaat van de inhoudelijke beweging die wij voor

ogen hebben, waar we op inzetten en waar onze inwoners van profiteren. Dat er in het netwerk van het gedwongen kader nog veel te verbeteren valt, bestrijden wij echter niet. Wel zijn wij ervan overtuigd dat wij wel de juiste koers met elkaar hebben ingezet. **Transformeren kost tijd!** Wij hebben de tijd nodig om onze samenwerking nog meer vorm en inhoud te geven. Wij willen verstevigen en doorontwikkelen waar wij mee bezig zijn. In onze uitgebreide reactie willen wij u inspireren met voorbeelden die laten zien dat wij ook zonder structuurverandering grote stappen kunnen en gaan zetten. Wij doen de oproep om regionaal maatwerk/regionale ruimte te behouden en om regio's de kans te geven om zich door te ontwikkelen.

Wij maken ons zorgen over de gevolgen van het voornemen om de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang voor Vrouwenopvang en de brede aanpak Huiselijk Geweld te integreren in het regionaal veiligheidsteam. Met name de gevolgen voor de Vrouwenopvang, Centra Seksueel Geweld en andere voorzieningen binnen de aanpak Huiselijk Geweld worden hierdoor geraakt. In de brede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is veel expertise ontwikkeld en zien we meer mogelijkheden in doorontwikkeling door te werken vanuit een netwerkorganisatie waarbij integraliteit het uitgangspunt is. Daarnaast is het in de toegang naar ondersteuning en hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling belangrijk om een onafhankelijk, toegankelijk advies- en meldpunt te hebben in de regio. Door dit advies- en meldpunt te integreren in het gedwongen kader jeugd raakt deze onafhankelijkheid kwijt.

In het toekomstscenario missen wij aandacht voor de arbeidsproblematiek in het jeugddomein en hoe een verandering een positieve bijdrage kan leveren aan het opheffen van deze problematiek en behoud van expertise. Zo is er een personeelstekort, neemt de complexiteit en zwaarte van de doelgroep toe en is er sprake van juridisering van het werk. Hoe het toekomstscenario hier een bijdrage aan levert, is onvoldoende beschreven.

In IJsselland wordt ingezet op de verbinding tussen straf en zorg. Op zijn minst zou de jeugdreclassering – en breder gezien het jeugd- en adolescentenstrafrecht – dan moeten worden betrokken bij het scenario. Naar ons idee wordt deze strafzijde onvoldoende betrokken in het geheel, wat niet ten goede komt van de integraliteit die we beogen.

In het scenario zien wij een aantal kansen, die tevens noodzakelijk zijn om een effectieve jeugdbescherming te realiseren, namelijk het voornemen voor de verplichte hulp aan ouders/verzorgers en kansen rondom privacy. Daarom vragen wij ook hiervoor uw aandacht en roepen wij op om deze kansen verder uit te werken, zodat de belemmerende factoren worden opgeheven.

Wij zijn positief over het voornemen om **verplichte hulp** aan ouders/verzorgers te bieden. Een (zorgelijke) situatie rondom een jeugdige staat immers nooit op zichzelf. In onze uitvoeringspraktijk herkennen wij het beeld dat problemen van jeugdigen vaak samenhangen met problemen van ouders/verzorgers. Daarom zijn wij blij met de brede, integrale 0-100 (of beter gezegd, -9 maanden – 100+) blik. Het huidige stelsel biedt onvoldoende mogelijkheden om de achterliggende problematiek, die vaak op verschillende leefgebieden zit en in het gezinssysteem zijn verworteld, aan te kunnen pakken.

Ook zien we een kans als het gaat om de **privacy**. Dat het in de praktijk soms onvoldoende lukt (het organiseren van samenhangende hulp) heeft niet alleen te maken met dat er geen wettelijke grondslag is voor het verplicht stellen van hulp voor ouders/verzorgers. Maar de wens om dit te kunnen doen en integraal te kunnen werken wordt ook niet zelden geblokkeerd door privacyregels.

Al met al willen wij verstevigen en doorontwikkelen waar wij in onze regio mee bezig zijn om de jeugdbescherming effectiever en slimmer te organiseren. Dit doen wij binnen het inhoudelijke

gedachtengoed waar het gepresenteerde toekomstscenario op is gebaseerd. Wij gaan deze gewenste ontwikkeling graag samen aan binnen een 'ontwikkelhub', waarbij het voor ons de uitdaging is om de inhoudelijke beweging met onze huidige partners te bewerkstelligen, zonder structuurverandering. Wij zouden er erg mee geholpen zijn wanneer de verplichting tot het inzetten van volwassen hulpverlening en het verbreden van de mogelijkheid tot informatiedeling landelijk wordt opgepakt.

Wij nodigen u graag uit om op (digitaal) bezoek te komen in IJsselland, zodat wij onze visie en inzichten verder toe kunnen lichten en het goede gesprek kunnen voeren over het gestelde scenario.

Uitgebreide reactie

Hierna treft u de uitgebreide reactie vanuit onze regio IJsselland. Dit doen we op basis van:

- Inhoudelijke reactie op de vier basisprincipes
- Overige inhoudelijke reactie
- Reactie op structuurverandering
- Goede voorbeelden uit IJsselland

Inhoudelijke reactie op de vier basisprincipes

Gezinsgericht

Een (zorgelijke) situatie rondom een jeugdige staat nooit op zichzelf. Een jeugdige maakt onderdeel uit van een gezin en van een bredere leefwereld (school, sport, vrienden, familie, etc.). Om goede hulp te kunnen bieden en waar nodig de veiligheid te kunnen waarborgen of de ontwikkelingsbedreiging af te kunnen wenden, is het belangrijk om deze context te benutten en waar nodig ook te versterken. Onder andere dit is een uitgangspunt van onze lokale teams en daarom zijn wij ook blij om te lezen dat binnen het geschetste scenario het primaat bij hen is belegd. Zij staan dicht om onze inwoners heen. Tegelijkertijd vinden we ook dat de gezinsgerichte brede blik en verbinding met de leefwereld van onze inwoners ook bij de partijen die hun (veiligheids)expertise inbrengen een vanzelfsprekendheid moet zijn. Een duidelijke opdrachtformulering en sturingsfilosofie naar betrokken partijen kan hierbij helpend zijn. In de verdere uitwerking vragen wij hier dan ook aandacht voor.

In onze uitvoeringspraktijk herkennen we het beeld dat problemen van jeugdigen vaak samenhangen met problemen van ouders. Daarom zijn wij blij met de brede, integrale 0-100 blik (of beter gezegd, -9 maanden – 100+). Vanuit het perspectief van de jeugdige is deze gezinsgerichte benadering heel helpend. Het huidige stelsel biedt onvoldoende mogelijkheden om de achterliggende problematiek, die inderdaad vaak op verschillende leefgebieden zit en in het gezinssysteem zijn verworteld, aan te kunnen pakken. Helaas biedt het geschetste scenario daar naar onze mening nog onvoldoende mogelijkheden voor. Zo missen we als partijen de mogelijkheid om GGZ voor volwassenen en reguliere volwassenenzorg te kunnen inzetten. Dit is volgens ons essentieel om passende hulp en ondersteuning aan onze jeugdigen te bieden. We begrijpen dat dit niet direct onderdeel is van het scenario, maar een oplossing hiervoor draagt wel bij aan ons hogere doel om ondersteuning voor kwetsbare jeugdigen efficiënter en effectiever te organiseren. Denk bijvoorbeeld aan het opnemen van de gemeente als verwijzer. Het helpt de uitvoeringspraktijk om de belemmerende factoren in de grenzen van de verschillende wetgevingen poreuzer te maken.

Zoals gezegd erkennen we het belang van een brede integrale blik voor de ondersteuning aan onze kwetsbare jeugdigen. In het voorliggende scenario blijft de focus liggen op de kwetsbare jeugdige, maar wordt dit verbreed naar alle ondersteuning voor inwoners, ook zonder kinderen. Hoe integraler we willen werken, hoe groter de oplossing die voorgesteld wordt. Hier zien wij ook een risico op verlies van specialismen. Samenwerken en elkaar vinden is essentieel, maar dat hoeft wat ons betreft niet noodzakelijkerwijs in één organisatie (zie ook: 'Reactie op de structuurverandering').

Rechtsbeschermend en transparant

Jeugdigen en volwassenen hebben het recht om beschermd te worden. In het uitgewerkte scenario hebben wij zorgen ten aanzien van de rechtsbescherming en -gelijkheid. De RvdK heeft bijvoorbeeld niet voor niets de taak om onafhankelijke onderzoeken uit te voeren.

We vinden het erg belangrijk dat het voor jeugdigen, ouders/verzorgers en hun netwerk duidelijk is wat ieders rol is en dat er goed naar hen wordt geluisterd, dat ze worden gezien. En dat zij daardoor niet het gevoel krijgen dat er over hen wordt beslist, maar met hen. Uiteraard voor zover de veiligheid van de jeugdige dit toelaat. In de afspraken die we met elkaar maken in IJsselland betrekken we daarom ook ouders en jongeren die te maken hebben (gehad) met het jeugdbeschermingsproces. Zij leveren waardevolle input in de doorontwikkeling van het gedwongen kader en in het werken met één (veiligheids)plan dat meegaat met het gezin. Het aansluiten in taal, zodat de mensen om wie het gaat ook begrijpen wat we bedoelen, is van cruciaal belang. Zeggen wat je doet en doen wat je zegt.

Eenvoudig

We beamen dat het huidige stelsel complex kan zijn. Maar ook dat de drempel naar hulp zo laag mogelijk moet zijn. Dat onderschrijft ons inziens het belang om de lokale teams te versterken, zij zitten in de haarvaten van de samenleving. Ons uitgangspunt is dat we expertise invliegen en uitgaan van in ieder geval een goede overdracht met ouders/verzorgers, jeugdige, netwerk, etc., zonder dat er sprake is van het lopen van een estafette. Wij werken hierin nauw samen met onze netwerkpartners en ontwikkelen ons hier steeds verder in. Of het hebben van één organisatie bijdraagt aan de eenvoud voor de mensen om wie het gaat (jeugdige, ouders, verzorgers), is wat ons betreft de vraag. Hier komen wij later op terug.

Wij maken ons zorgen over de gevolgen van het voornemen om de Decentralisatie Uitkering Vrouwenopvang voor Vrouwenopvang en de brede aanpak Huiselijk Geweld te integreren in het regionaal veiligheidsteam. Met name de gevolgen voor de Vrouwenopvang, Centra Seksueel Geweld en andere voorzieningen binnen de aanpak Huiselijk Geweld worden hierdoor geraakt. In de brede aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is veel expertise ontwikkeld en zien we meer mogelijkheden in doorontwikkeling door te werken vanuit een netwerkorganisatie waarbij integraliteit het uitgangspunt is. Bovendien is het in de toegang naar ondersteuning en hulp bij huiselijk geweld en kindermishandeling belangrijk om een onafhankelijk, toegankelijk advies en meldpunt te hebben in de regio. Door dit advies en meldpunt te integreren in het gedwongen kader jeugd raakt deze onafhankelijkheid kwijt.

Lerend

Het samen leren met en van elkaar is essentieel voor een goede samenwerking. Dit staat los van een structuurverandering zoals wordt voorgesteld. Dergelijke initiatieven vinden in onze regio reeds plaats op lokaal, sub-lokaal en regionaal niveau. Zo wordt er in IJsselland bijvoorbeeld in het netwerk 'Samen Leren en Ontwikkelen' met zowel cliëntvertegenwoordigers, aanbieders, GI's en gemeenten geleerd van de casuïstiek die is ingebracht bij het regionaal expertteam (RET). Zo leren we met elkaar van wat we daar tegen komen, op individueel, lokaal, regionaal en bestuurlijk niveau. Maar ook als manier van borging van de samenwerkingsafspraken wordt gewerkt met leergroepen. We merken dat het heel helpend is om elkaar te kennen. Vanuit de verschillende organisaties werken we veel met vaste contactpersonen om dit te bevorderen.

Overige inhoudelijke reactie

Naast de reactie op de vier basisprincipes, hebben wij vanuit IJsselland ook een aantal overige inhoudelijke reacties. Daar gaan wij hier op in.

Snelheid van het jeugdbeschermingsproces

Zeker een belangrijke factor. Deze onderstrepen wij dan ook graag. Wij adviseren dan ook om meer te investeren in het onderzoeken van mogelijkheden om het jeugdbeschermingsproces te versnellen c.q. te verkorten. Denk hierbij aan voorbeelden die laten zien dat het mogelijk is om de doorlooptijden organisatieoverstijgend in kaart te brengen en om vanuit daar ook te verkorten. De ervaringen in bijvoorbeeld Twente laten zien dat een wijziging in structuur hier niet randvoorwaardelijk voor is.

Eenzijds begrijpen wij dat het samenvoegen van de organisaties zou kunnen leiden tot een verkorting van de wachttijden. Anderzijds, door het laten uitvoeren van het uitgebreide onderzoek door een ander regionaal veiligheidsteam, lijkt het erop dat er alsnog een nieuwe schakel wordt gecreëerd. Hierdoor vragen wij ons af in hoeverre dit dan ook echt een snellere manier zal zijn.

Strafrechtelijke kant

Het organiseren van samenhangende hulp en steun, is één van de uitgangspunten van de decentralisaties, net zoals integraliteit en een systemische benadering. Vanzelfsprekend ondersteuning wij vanuit IJsselland ook dit gedachtegoed. Echter, om te komen tot die integrale hulp en ondersteuning is het onvermijdelijk om, naast de civiele kant, ook de taken van de verschillende organisaties rondom straf te betrekken. Ons inziens wordt deze strafzijde onvoldoende belicht in het voorlegde scenario.

Opgebouwde expertise

Bij de diverse organisaties is de afgelopen jaren enorm veel expertise ontwikkeld, ook rondom andere doelgroepen dan jeugd. Denk hierbij aan ouderen, eerzaken, stalking, MDA, etc. De vrees bestaat dat als we de voorgestelde verandering ingaan, we stil komen te staan. Ontwikkeling vanuit de huidige structuur is dan ook zeer wenselijk. Er is immers veel geïnvesteerd in de versteviging van de onderlinge samenwerking, zijn de organisaties goed op orde en ontwikkelen zij zich nu door in die zin dat ze dichterbij de lokale toegang zijn en worden georganiseerd. Dit met al hun kennis en expertise.

De aanleiding van het toekomstscenario was een effectievere jeugdbescherming. Wij roepen dan ook op om deze focus op jeugd te behouden, met wel een gezinsgerichte blik! Dat brengt ons bij het volgende.

Verplichte hulp en ondersteuning voor het gezin en integraal werken

Vanuit de visie dat het gezin en het netwerk de mensen zijn die het verschil kunnen maken en dat de inzet van het gedwongen kader vaak niet primair aan de jeugdige ligt, zijn wij blij om in het toekomstscenario te lezen dat er wordt gesproken over het verplicht kunnen stellen van hulp aan ouders/verzorgers. Dit is namelijk waar wij in de praktijk – en wij denken velen met ons – tegenaan lopen, juist om die samenhangende hulp en steun voor het gezin te organiseren, waardoor we de veiligheid van de jeugdige eerder kunnen garanderen en/of de ontwikkelingsbedreiging eerder kan worden afgewend.

Dat dit in de praktijk soms onvoldoende lukt (het organiseren van de samenhangende hulp) heeft niet alleen te maken met dat er geen wettelijke grondslag is voor het verplicht stellen van hulp voor ouders/verzorgers. Maar de wens om dit te kunnen doen en integraal te kunnen werken wordt ook niet zelden geblokkeerd door bijvoorbeeld privacyregels. Hiervoor vragen wij ook graag uw aandacht.

Personeel

Het is algemeen bekend dat er sprake is van personeelsproblemen binnen de jeugdhulp. Dit kwam eveneens naar voren in het rapport 'Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd'. De samenwerkende organisaties in het gedwongen kader, vissen in dezelfde vijver met professionals. Hierdoor kan 'concurrentie' ontstaan tussen de verschillende organisaties. Het komen tot één regionaal veiligheidsteam zou dit op kunnen heffen. Echter, er zijn ook andere mogelijkheden. Bijvoorbeeld door een gezamenlijke 'pool' te maken voor professionals. Zo werken IJsselland en Twente gezamenlijk met de partijen samen aan een HR-agenda voor het gedwongen kader jeugd. Hiervoor wordt de subsidie die is toegekend naar aanleiding van de verbeteragenda's van de gecertificeerde instellingen gebruikt.

Daarnaast zijn wij in IJsselland bezig met het project 'Traineeship in het gedwongen kader jeugd', waarbij young professionals de kans krijgen om gedurende twee jaar bij de RvdK, GI en Veilig Thuis aan het werk te gaan. De beoogde startdatum is 1 september 2021.

De werkdruk bij de verschillende organisaties ligt hoog. Ook dit is geen nieuw gegeven. Hoe verhoudt deze werkdruk (inclusief het tekort aan professionals) zich tot het werken in duo's, zoals genoemd in het scenario?

Reactie op de structuurverandering

Algemeen

Zoals uit bovenstaande voldoende zal blijken, onderschrijven wij vanuit IJsselland de inhoudelijke gedachte van het geschetste toekomstscenario, maar is het ons nog onvoldoende helder hoe een structuurwijziging bijdraagt aan de inhoudelijke doelstellingen die wij met elkaar beogen. Het transformeren naar een netwerkorganisatie op inhoud, draagt wat ons betreft ook bij aan de inhoudelijke doelen die wij voorop hebben staan en de beweging die wij met elkaar willen maken.

Het scenario zoals voorgesteld is een enorme verandering voor de betrokken organisaties en hun professionals. Daarnaast reikt het veel verder dan de veranderingen in de jeugdbeschermingsketen. Onze zorg is dat door institutionele wijzigingen veel energie van onze professionals naar de organisatorische veranderingen gaat en dit ten koste gaat van de inhoudelijke beweging die we voor ogen hebben en waar onze inwoners van profiteren.

Naar ons idee zal er eerst goed ontdekt moeten worden wat nou echt de belemmerende factoren zijn qua structuur, om vanuit daar te bekijken hoe dit verbeterd kan worden. En dat deze verandering vervolgens op een verantwoorde manier kan plaatsvinden.

Transformatie kost tijd!

Gemiddeld genomen duurt een verandering minstens zeven jaar. 'Slechts' zes jaar geleden vonden de decentralisaties plaats, waarbij gemeenten onder andere verantwoordelijk werden voor de uitvoering van de Jeugdwet. De bijbehorende transformatie is nog niet voltooid en nu lijkt het erop dat de volgende wijziging wordt aangekondigd c.q. voorgesteld. In IJsselland zijn wij ervan overtuigd dat we de juiste koers met elkaar hebben ingezet, maar zijn wij nog niet klaar. Deze koers hebben wij ingezet vanuit de inhoud en vanuit het perspectief van de mensen om wie het gaat. We willen verstevigen en door ontwikkelen waar we mee bezig zijn. Er is veel geïnvesteerd in de versteviging van de onderlinge samenwerking. We zijn samen inhoudelijk gegroeid, vinden elkaar steeds beter, versterken de lokale situatie en vliegen expertise in waar nodig. Wij zijn dus op de goede weg. Wij willen daarom verstevigen en doorontwikkelen waar wij in onze regio in onze samenwerking en ontwikkelingen mee bezig zijn. Dit om de jeugdbescherming effectiever en slimmer te organiseren.

Benodigde effort vs beoogd resultaat

Het aangegeven ontwikkel- en implementatietraject duurt erg lang. Er dient een fors wetgevingstraject te worden doorlopen met vele aspecten, waaronder raakvlakken met diverse wetten, verdragen en financieringsstromen. We vermoeden dat dit in eerste instantie opnieuw onduidelijkheden voor gezinnen en professionals oplevert. De gewenste rust en duidelijkheid in het domein is er immers nog lang niet en is het ook de vraag in hoeverre deze structuurverandering hier een bijdrage aan gaat leveren.

Het belangrijkste knelpunt dat wij zien, is het tijdig inzetten van passende hulp. Dit hangt samen met de beschikbaarheid. We zien nog niet hoe de voorgestelde structuurverandering dit knelpunt kan opheffen.

Goede voorbeelden uit IJsselland

Dat er in het netwerk van het gedwongen kader jeugd nog veel te verbeteren valt, bestrijden wij niet vanuit IJsselland. Maar, in IJsselland zijn we ervan overtuigd dat we wél de juiste koers met elkaar hebben ingezet. Wij werken samen aan de veiligheid van onze inwoners. In deze paragraaf willen we u inspireren met voorbeelden die laten zien dat we ook zonder structuurverandering grote stappen zetten in een betere samenwerking ten behoeve van onze inwoners. Dit is volop in ontwikkeling, we zijn er nog niet en dus hebben we tijd nodig om deze samenwerking meer vorm en inhoud te geven. Hieronder een greep uit deze goede voorbeelden.

Uitgaan van netwerksamenwerking en gedeelde visie

In IJsselland gaan we uit van een netwerksamenwerking, in plaats van het lopen van een 'estafette' waarbij de gezinnen als een stokje worden overdragen in de keten. We hebben vanuit verschillende organisaties een gemeenschappelijk doel, waarbij samenwerking en gedeelde visie de sleutels zijn tot succes. Dit blijkt ook wel uit dit [filmpje](#), waarin wij ingaan op de samenwerking in onze regio en waarin we goede voorbeelden delen, zoals manieren waarop we investeren in het elkaar kennen en van elkaar leren.

Zo hebben wij in onze gezamenlijke visie op het gedwongen kader jeugd opgenomen dat de inzet van het gedwongen kader vaak niet primair aan de jeugdige ligt, maar aan de situatie waar de jeugdige zich in bevindt. En dat we juist daarom meer moeten investeren in het vinden, aanboren en versterken van de eigen kracht van gezinnen en hun netwerk, zodat een jeugdige zo veel als mogelijk in de eigen omgeving en thuissituatie veilig kan opgroeien. Het gezin en diens netwerk zijn de mensen die het verschil kunnen maken. Dit maakt dat wij positief zijn over het verplicht kunnen organiseren van de samenhangende hulp en steun voor het gezin (zie ook hiervoor onder 'Verplichte hulp en ondersteuning voor het gezin en integraal werken').

Project optimalisatie en vereenvoudiging jeugdbeschermingsproces

In IJsselland hebben we een projectgroep gedwongen kader jeugd, als één van de transformatiethema's uit het Transformatiefonds. Een onderdeel hiervan is het project 'Optimaliseren en vereenvoudigen van het jeugdbeschermingsproces'. Wat we met dit project beogen, sluit op onderdelen inhoudelijk goed aan met het scenario. In dit project is het huidige jeugdbeschermingsproces doorlopen met jeugdigen, ouders en professionals, zijn kansen en uitdagingen benoemd en zijn vijf momenten uit de samenwerking in werksessies verder uitgewerkt met jeugdigen, ouders en betrokken professionals. Bij deze vijf momenten is het uitgangspunt dat we hier met elkaar om tafel gaan. Als professionals, maar ook en vooral met jeugdige, ouders/verzorgers en het netwerk. We creëren hierdoor een situatie waarbij we met de mensen praten om wie het gaat en hiermee ook de duidelijkheid en transparantie die we nastreven. Deze duidelijkheid en transparantie geldt overigens niet alleen voor de mensen om wie het gaat, maar ook voor de betrokken professionals. Op deze manieren leren we ook weer met en van elkaar, staan we met elkaar om het gezin en geloven we erin dat we op deze manier ook het vertrouwen onderling (ouders-

professionals, professionals-ouders en professionals onderling) versterken. Dit is ook één van de bestuurlijke uitgangspunten in IJsselland. Het gaat om de volgende vijf momenten, die nader uit zijn gewerkt in de diverse werksessies. We gaan met elkaar om tafel als:

1. Er (ernstige) zorgen zijn om een jeugdige
2. Er geen jeugdbeschermingsmaatregel komt nadat een onderzoek heeft plaatsgevonden
3. De jeugdbeschermingsmaatregel start
4. De GI vindt dat (jeugd)hulp nodig is¹
5. De jeugdbeschermingsmaatregel eindigt

Ter voorbereiding op deze werksessies zijn diverse podcasts opgenomen. Erg interessant om eens te luisteren, zodat men een beeld krijgt van de daadwerkelijke praktijk. De podcasts zijn opgenomen door ouders en professionals en zijn [hier](#) terug te luisteren. Inmiddels zijn we in de afrondende fase van het project en gaan we richting besluitvorming en implementatie.

De projectgroep is inmiddels in de afrondende fase en beogen we vanaf september 2021 met de nieuwe werkwijze te gaan starten. Het besluitvormingsproces moet echter nog wel worden doorlopen.

Verstevigen van de lokale teams

We investeren in het verder verstevigen van de lokale teams. Dit ten aanzien van vele onderwerpen. Zo hebben we samenwerkingsafspraken gemaakt met de diverse samenwerkingspartners en zijn we onlangs gestart met een pilot vanuit het project 'Geweld hoort nergens thuis', waarin de samenwerking tussen Veilig Thuis en lokale teams wordt verstevigd. We onderzoeken wat nodig is om hulp en ondersteuning bij huiselijk geweld en kindermishandeling lokaal te organiseren en welke expertise er dan nodig is van Veilig Thuis. Zo leren we wat nodig is om de lokale teams te versterken (deskundigheidsbevordering, capaciteit, etc.) en kan Veilig Thuis zich ontwikkelen tot een expertisecentrum die de lokale teams op een passende manier kan ondersteunen.

Het verstevigen van de lokale teams, waarbij de organisaties als experts erbij gehaald kunnen worden en dus dicht tegen deze lokale teams aanwerken, zorgt ervoor dat zoveel mogelijk expertise wordt verankerd in de lokale teams. Dit kan weer zijn doorwerking hebben naar het voorliggende en preventieve veld. Denk daarbij aan bijvoorbeeld onderwijs, kinderopvang, sportverenigingen, welzijn, etc. Het verder weg organiseren van deze expertise in bijvoorbeeld een regionaal veiligheidsteam, draagt hier in onze optiek niet of minder goed aan bij.

Eén plan

In IJsselland werken we met een veiligheidsplan gebaseerd op de visie gefaseerde ketenzorg (Sander van Arum en Linda Vögtlander). Professionals zijn getraind in de visie en gebruiken dit plan. Omdat in de praktijk blijkt dat het huidige plan nog niet goed werkbaar is voor professionals en moeilijk te begrijpen voor ouders en kinderen, gaan we samen met hen aan de slag met een doorontwikkeling van het veiligheidsplan. We willen kansen, doelen en afspraken op zo'n manier vastleggen dat het voor iedereen duidelijk is wat wordt bedoeld en wie waarvoor kan worden benaderd. Dit plan is van het gezin waar het om gaat en gaat daarom ook mee in het gehele traject. Het plan biedt de basis, is de leidraad en het naslagwerk van alle betrokkenen bij de jeugdige en het gezin. Dit doen we vanuit een pilot vanuit het landelijk programma 'Geweld hoort nergens thuis'.

¹ Hierbij hoeft men niet daadwerkelijk met elkaar om tafel te zitten. Afspraken zijn gemaakt hoe de GI en de lokale toegang elkaar vinden op het moment dat de GI vindt dat (jeugd)hulp nodig is. Dit om samen te komen tot een afweging of en welke (jeugd)hulp nodig is.

Afsluiting en uitnodiging

Graag lichten wij onze visie en inzichten mondeling verder toe en inspireren u graag nog meer met de goede voorbeelden uit onze regio, zoals de integrale crisisdienst voor jeugd en volwassenen. Ook zouden wij graag via de 'ontwikkelhubs' de mogelijkheid krijgen om op onderdelen verder door te ontwikkelen en de opgedane kennis en ervaring ook verder in ons land te verspreiden.

Wij nodigen u dan ook graag uit om op (digitaal) bezoek te komen in IJsselland.